

Prevedeno s francuskog jezika

SUD EUROPSKE UNIJE

RJEŠENJE SUDA (deveto vijeće)

17. studenoga 2021.

„Zahtjev za prethodnu odluku — Čl. 99. Poslovnika Suda — Zaštita potrošača — Direktiva 93/13/EEZ — Nepošteni uvjeti u ugovorima zaključenim s potrošačima — Ugovor o hipotekarnom kreditu — Promjenjiva kamatna stopa — Referentni indeks za hipotekarne kredite (u daljnjem tekstu: RIHK) – Nadzor nad transparentnosti domaćeg suda – Ocjena nepoštene naravi ugovornih klauzula – Posljedice utvrđenja ništavosti – Presuda od 3. ožujka 2020., Gómez del Moral Guasch (C 125/18, EU:C: 2020:138) – Nova pitanja“

Predmet: C-655/20

Zahtjev za prethodnu odluku shodno čl. 267. Ugovora o funkcioniranju EU kojeg je podnio *Juzgado de Primera Instancia N° 38 de Barcelona* (Prvostupanjski sud br. 38 u Barceloni, Španjolska), svojom odlukom od 2. prosinca 2020., zaprimljenu na ovom Sudu istog dana radi provedbe postupka kojeg vodi

Marc Gómez del Moral Guasch

protiv

Bankia S.A.

SUD (deveto vijeće)

U sastavu: gospođa K. Jürimäe, predsjednica Trećeg vijeća, u funkciji obnašateljice dužnosti predsjednice Devetog vijeća, gospoda S. Rodin (izvjestitelj) i N. Piçarra, sudac,

Glavni odvjetnik Suda: gospodin M. Szpunar,

Tajnik-zapisničar: gospodin A. Calot Escobar,

Saslušavši izlaganje glavnog odvjetnika, te temeljem usvojene odluke da se donese obrazloženo rješenje u skladu s odredbama iz čl. 99. Poslovnika Suda, Sud (Europske unije) donosi se sljedeće

Rješenje

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje Direktive Vijeća Europske ekonomske zajednice 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima (J.O – Journal officiel /Službeni list 1993., L 95, str. 29), posebice na čl. 3. st. 1., čl. 4., st. 2., čl. 5., čl. 6., st. 1, i čl. 7., st. 1. predmetne Direktive.

2 Predmetni zahtjev odnosi se na spor između gospodina Marca Gómeza del Moral Guasch i Bankia SA u vezi s klauzulom kojom se nameće referentni indeks za hipotekarne kredite (u daljnjem tekstu: „RIHK“¹) i njegov zamjenski indeks u ugovoru o hipotekarnom kreditu zaključenom između ovih dviju strana u postupku (u daljnjem tekstu “nepoštene klauzule”).

Pravni okvir

Pravo Europske unije

3 Trinaesti i dvadeset četvrti stavak uvodnog objašnjenja iz Direktive 93/13 navodi:

„Budući da se smatra da zakonske ili podzakonske odredbe državâ članica koje uređuju, izravno ili neizravno, uvjete o potrošačkim ugovorima da isti ne sadrže nepoštene klauzule;

budući da se, prema tome, ne ukazuje nužnim podvrgavati odredbama ove Direktive odredbe koje odražavaju zakonske ili podzakonske odredbe, kao i načela ili odredbe međunarodnih konvencija kojih su države članice ili EU;

budući da, u tom pogledu, izraz "obvezni zakonski ili podzakonski propis" u čl. 1., st. 2. također pokriva pravila koja se, po zakonu, primjenjuju između ugovornih strana kada ne postoji nikakav drugi dogovor;

[...]

Smatrajući da sudbene vlasti i tijela državne uprave državâ članica moraju imati na raspoložbi prikladne i djelotvorne mjere u cilju sprječavanja primjene nepoštenih uvjeta u potrošačkim ugovorima.

4 Čl. 1., st. 2. predmetne Direktive navodi:

„Ugovorne klauzule koje se temelje na zakonskim i podzakonskim odredbama kao i odredbe ili načela međunarodnih konvencija, kojih su države članice ili [Europska unija] stranke, posebno u području prometa, ne podliježu odredbama predmetne Direktive.“

5 Čl. 3., st. 1. Direktive nalaže:

“Klauzula u ugovoru koja nije pojedinačno dogovorena smatra se nepoštenom kada, unatoč pozivu na načelo dobre vjere, ista stvara značajnu neuravnoteženost na štetu potrošača u odnosu na obostrana prava i obveze proizašli iz ugovora. »

6 Čl. 4. predmetne Direktive predviđa:

1. „Ne dovodeći u pitanje odredbe iz čl. 7., nepoštenost ugovorne klauzule ocjenjuje se uzimajući u obzir prirodu robe ili usluga koje su predmet ugovora i uzimajući u obzir, pri

¹ U izvorniku: IRPH - Indice de référence des prêts hypothécaires.

sklapanju ugovora, sve okolnosti oko njegovog zaključenja, kao i na sve ostale klauzule ugovora, odnosno na odredbe nekoga drugog ugovora o kojem ovisi.“

2. „Ocjena nepoštenosti klauzula ne odnosi se ni na definiciju glavnog predmeta ugovora niti na primjerenost cijene i naknade, s jedne strane, i uslugâ ili roba koje se daju uzvratno s druge strane, pod uvjetom da su predmetne klauzule sastavljene na jasan i razumljiv način.“

7 Prema čl. 5. Direktive 93/13:

“Kod ugovora u kojima su sve ili samo neke klauzule, ponuđene potrošaču, navedene u pisanom obliku, iste moraju uvijek biti sastavljene na jasan i razumljiv način. U slučaju sumnje o značenju klauzule, vrijedi tumačenje koje je najpovoljnije za potrošača. [...].

8 Čl. 6., st. 1. predmetne Direktive glasi kako slijedi:

Na državama članicama je da predvide da nepoštenne klauzule koji su utanačeni u ugovoru zaključenom između potrošača i trgovca ne budu obvezujući za potrošače po uvjetima utvrđenim njihovim domaćim zakonodavstvima, te da će ugovor ostati obvezujući za strane potpisnice po istim odredbama ukoliko može opstati bez nepoštenih klauzula.

9 Čl. 7., st. 1. Direktive nalaže:

„Države članice će paziti da, u interesu potrošača kao i trgovca, postoje prikladna i učinkovita sredstva za sprječavanje nepoštenih klauzula u ugovorima koje s potrošačima sklapaju trgovci“

10 Prilog Direktivi 93/13 koji sadrži okvirni popis uvjeta koji se mogu smatrati nepoštenim, kao na primjer:

“1. Klauzule koje imaju za cilj ili učinak:

[...]

(1) predvidjeti da se cijena robe utvrđuje tek u trenutku isporuke ili dati prodavatelju robe ili pružatelju usluga pravo da poveća svoje cijene, a da potrošač nema odgovarajuće pravo koje mu omogućuje da raskine ugovor u slučaju da je konačna cijena previsoka u odnosu na cijenu dogovorenu pri sklapanju ugovora;

[...]

2. Opseg točaka g), j) i l)

[...]

c) Točke g), j) i l) ne odnose se na:

– transakcije vrijednosnicama, financijskim instrumentima i drugim proizvodima ili uslugama čija je vrijednost vezana s fluktuacijom burzovnih tečajeva ili burzovnih indeksa ili promjenjivih stopa na financijskom tržištu koju stručnjak ne kontrolira,

[...]

d) točka l) ne isključuje klauzule o indeksaciji cijena pod uvjetom da su zakonite i da je u njima eksplicitno opisan način varijabilnosti cijene.“

Španjolsko pravo

11 Čl. 1303. Código Civil (Građanskog zakonika) nalaže:

“Kada se obveza proglasi ništavnom, ugovorne strane dužne su uzajamno vratiti stvari koje su bile predmet ugovora, plodove koje su te stvari proizvele i cijenu zajedno s kamatama, osim u slučajevima predviđenim sljedećim člancima. »

12 Druga dodatna odredba *Orden del Ministerio de la Presidencia, sobre transparencia de las condiciones financieras de los préstamos hipotecarios* (Uredba Ministarstva Predsjedništva koja se odnosi na transparentnost financijskih uvjeta hipotekarnih zajmova), od 5. svibnja 1994. (BOE br. 112, od 11. svibnja 1994., str. 14444), izmijenjena ministarskom uredbom od 27. listopada 1995. (BOE br. 261, od 1. studenog 1995., str. 31794), predviđa:

„(Narodna) Banka Španjolske, na temelju izvješća [*Dirección General del Tesoro y Política Financiera* (Glavna uprava za riznicu i financijsku politiku, Španjolska)], utvrdila je svojom okružnicom skup indeksa ili službenih referentnih stopa koje bi mogli primjenjivati subjekti na koje se odnosi čl. 1.1 za hipotekarne kredite s promjenjivom kamatnom stopom i da se za isto redovito objavljuje njihova vrijednost.“

13 *Le Real Decreto Legislativo 1/2007 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios y otras leyes complementarias* (Kraljevska zakonodavna uredba 1/2007. kojom se usvaja opći zakon o konsolidiranom tekstu, zaštite potrošača i korisnika i drugih komplementarnih zakona) od 16. studenog 2007. (BOE br. 287, od 30. studenog 2007., str. 49181, u daljnjem tekstu "Kraljevski zakonodavni dekret 1/2007") predviđa, u čl. 8, pod nazivom “Temeljna prava potrošača i korisnika”:

“Temeljna prava potrošača i korisnika usluge su sljedeća:

[...]

b) Zaštita njihovih legitimnih ekonomskih i društvenih probitaka, osobito u slučaju nepoštenih poslovnih prakse i korištenja nepoštenih klauzula u ugovorima.

[...] »

14 Čl. 60. Kraljevskog zakonodavnog dekreta 1/2007, pod nazivom „Predugovorne informacije”, predviđa:

"1. Prije nego što potrošač ili korisnik usluge bude vezan ugovorom ili ponudom iste vrste, trgovac će mu na jasan i razumljiv način pružiti relevantne, točne i dostatne informacije o glavnim karakteristikama ugovora, posebno o njegovim pravnim i gospodarskim uvjetima, ukoliko nisu jasno vidljivi iz konteksta.

[...]“

“Temeljna prava potrošača i korisnika su sljedeća:

[...]

b) Zaštita njihovih legitimnih ekonomskih i društvenih probitaka, osobito u slučaju nepoštenih poslovnih prakse i korištenja nepoštenih klauzula u ugovorima.

[...] »

15 Temeljem odredbi iz čl. 80. Kraljevskog zakonodavnog dekreta 1/2007. pod naslovom „Zahtjevi u pogledu uvjeta koji nisu pojedinačno pregovarani“:

„1. U ugovorima sklopljenim između potrošača i korisnika usluge koji sadrže klauzule koje nisu bile predmet osobnog dogovora, uključujući ugovore koje sklapaju tijela javne uprave i subjekti i tvrtke ovisne o njima, takve klauzule moraju biti u skladu sa sljedećim zahtjevima:

[...]

c) dobra vjera i poštena uravnoteženost između obveza stranaka, što u svakom slučaju isključuje korištenje nepoštenih klauzula.

[...] »

16 Čl. 82. Kraljevskog zakonodavnog dekreta 1/2007., pod nazivom „Pojam nepoštenih klauzula“, označava:

„1. Nepoštenim se smatraju svi uvjeti koji nisu bili predmet pojedinačnih dogovora kao i sve prakse koje ne proizlaze iz izričitog sporazuma i koje, unatoč zahtjevu dobre vjere, stvaraju, na štetu potrošača i korisnika usluge, značajnu neuravnoteženost između prava i obveza stranaka iz ugovora.

[...] »

17 Čl. 27. *Orden EHA/2899/2011 de transparencia y protección del cliente o trans de servicios bancarios* (Ministarska uredba EHA/2899/2011 o transparentnosti i zaštiti korisnika bankarskih usluga) od 28. listopada 2011. (BOE br. 261, listopada 2011., str. 113242), pod nazivom “Službene kamatne stope”, navodi u stavku 1. pod a):

“S obzirom na njihovu primjenu od strane kreditnih institucija prema uvjetima utvrđenim ovom ministarskom uredbom, službene će se kamatne stope objavljivati mjesečno:

a) Prosječna stopa hipotekarnih kredita s rokom trajanja dužim od tri godine namijenjenih za kupnju stana po slobodnim cijenama na kredite koje odobravaju španjolske kreditne institucije.

18 *Ley 14/2013 de apoyo a los emprendedores y su internacionalización* (Zakon 14/2013. o potpori poduzetnicima i njihovom poslovanju s inozemstvom) od 27. rujna 2013. (BOE br. 233, od 28. rujna 2013., str. 78787) utanačuje dodatnom petnaestom odredbom na stranici 78787 da se ukinute stope, navedene u stavku 1. predmetne uredbe, uključujući RIHK španjolskih štedionica, zamjenjuju stopom ili zamjenskim referentnim indeksom predviđenim u ugovoru.

19. Dodatna petnaesta odredba predmetnog zakona također u stavku 3. predviđa:

„U nedostatku referentne stope ili indeksa predviđene ugovorom ili ako se radi o jednom od indeksa ili stopa, dokinutih u međuvremenu, zamjena se vrši u korist službene kamatne stope koja se naziva „prosječna stopa hipotekarnih kredita za određeno razdoblje više od tri godine namijenjene za stjecanje stambenog prostora na slobodnom tržištu koje odobravaju kreditne institucije u Španjolskoj” zajedno s maržom koja je ekvivalentna aritmetičkoj sredini razlike između ukinute i gore navedene stope, izračunate na temelju podataka nastalih između dana sklapanja ugovora i datuma na koji zamjena stope stupa na snagu.

[...]”.

Glavni spor i prethodna pitanja

20 Dana 19. srpnja 2001. g. Gómez del Moral Guasch sklopio je ugovor o hipotekarnom kreditu s nekom bankarskom institucijom, prethodnicom Bankia SA na iznos od 132.222,66 EUR, s ciljem financiranja kupnje stana.

21 Točka 3bis predmetnog ugovora pod naslovom „Varijabilna kamatna stopa” sadrži osporenu klauzulu. Ista je formulirana kako slijedi:

“Ugovorna kamatna stopa utvrđuje se po polugodišnjim razdobljima, koji se računaju od dana potpisivanja ugovora, a za prvo polugodište je navedena u trećoj financijskoj klauzuli. Za sljedeća polugodišta primjenjiva je prosječna stopa za hipotekarne kredite s rokom trajanja dužim od tri godine za stjecanje stambenog prostora čija je cijena slobodno određena, a odobravaju je štedionice na snazi u vrijeme izmijena, koju (Narodna) banka Španjolske službeno objavljuje u redovitim razdobljima u *Boletín Oficial del Estado* (španjolske službene novine) za hipotekarne kredite s promjenjivom kamatnom stopom za kupnju stana, zaokruženu na četvrtinu postotnog boda i povećana za 0,25 postotne vrijednosti.“

22 Gospodin Gómez del Moral Guasch pokrenuo je tužbu pred *Juzgado de Primera Instancia No 38 de Barcelona* (Prvostupanjski sud br. 38, Barcelona, Španjolska) tražeći, između ostalog, poništenje sporne klauzule na temelju njezine navodne nepoštenosti.

23 Odlukom od 16. veljače 2018., navedena sudska instanca je dostavila Sudu (Europske unije) tri pitanja za prethodnu odluku, na koju je isti odgovorio u presudi od 3. ožujka 2020., u predmetu Gómez del Moral Guasch (C 125/18, u daljnjem tekstu „Gómez del Moral Presuda Guasch”, EU:C:2020:138).

24 Međutim, sud koji je uputio zahtjev smatra da još uvijek postoje sumnje o učincima tumačenja prava EU-a za spor u glavnoj stvari.

25 Zbog toga je *Juzgado de Primera Instancia No 38 de Barcelona* (Prvostupanjski sud br. 38, Barcelona) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu (Europske unije) sljedeća pitanja na prethodno odlučivanje:

„1) Je li protivno čl. 5. Direktive 93/13 kada trgovac namećući manji indeks kao što je RIHK [španjolskih štedionica] u ugovoru sklopljenom s potrošačem da time ne uključi u ugovor potpunu definiciju takvog indeksa određen pravilima koja ga uređuju ili kada ne ponudi potrošaču, prije sklapanja ugovora, informativnu brošuru koja daje uvid u prethodna kretanja takvog indeksa?

2) Može li objava RIHK [španjolskih štedionica] u *Boletín oficial del Estado* [španjolskim službenim novinama] udovoljiti tako načelima transparentnosti u pogledu sastava i metode izračuna „RIHK [španjolskih štedionica], uključujući obvezu trgovca da informira potrošača o pojmovima kao što su "kamatna stopa", "referentni indeks" ili " ekvivalentna godišnja kamatna stopa"?

3) Isključuju li čl. 3., čl. 4., st. 2. i članci 5. i 6. Direktive 93/13, te sudska praksa Suda (Europske unije) [kao i načelo] odvratajućeg učinka da se nakon utvrđivanja nepoštivanja klauzule [koja se odnosi na] RIHK [španjolskih štedionica] s potrebom transparentnosti, naknadno utvrdi štetna narav takve klauzule da bi se proglasila ništavnom? Je li činjenica da se nisu ponudili objektivni pokazatelji o promjeni indeksa tijekom prethodne dvije godine sama po sebi čini nepravednom klauzulu i znači li da su zanemareni zahtjevi za dobrom vjerom, pri čemu nijedna usporedba s drugim mogućim indeksima nije dana? Je li neprimjena negativne marže, koje preporuča (Narodna) banka Španjolske, time proizvodi neravnotežu između prava i obveza stranaka u smislu čl. 3., st. 1. Direktive 93/13?

4) Je li u suprotnosti s čl. 6., st. 1. i čl. 7., st. 1. Direktive 93/13 i sudskom praksom Suda (Europske unije) kako je naznačeno u presudi [od 3. listopada 2019., Dziubak (C 260/18, EU: C:2019:819)] da domaći sud koji smatra da sporni ugovor ne može opstati bez klauzule koja se odnosi na kamatnu stopu proglašenom nepoštenom bez da se ponudi potrošaču mogućnost izbora između ništetnosti ugovora ili promjene potonjeg ?

5) Isključuju li članci 6., st. 1. i 7., st. 1. Direktive 93/13 i učinak odvratanja kao pravno načelo EU-a, s obzirom na beznačajan utjecaj koji bi iz toga proizašao za ekonomski učinak da [,] nakon potvrde o postojanju štetne prirode predmetne klauzule kojom se u ugovor sklopljen između trgovca i potrošača ubacuje RIHK [španjolskih štedionica], nacionalni je sud ovu klauzulu zamijenio drugom klauzulom kojom je *IRPH Entidades* [referentni indeks na temelju hipotekarnih kredita koji su odobrile sve kreditne institucije] zamijenjen u ugovoru, s obzirom na to da su ova dva indeksa određena istom složenom metodom izračuna i da domaće pravo predviđa tu zamjenu izvanparničnim postupkom čime je namjerava održati uravnoteženost obveza između stranaka ?

6) Treba li se čl. 6., st. 1. i čl. 7., st. 1. Direktive 93/13 tumačiti tako da domaći sud, u skladu s domaćim pravnim propisima, primijenivši rezidualnu klauzulu da bi izbjegao ništetnost ugovora u cijelosti, mora naložiti trgovcu da potrošaču nadoknadi sve što je plaćeno po nepoštenom klauzulom do trenutka njegove zamjene, ili ih, naprotiv, treba tumačiti kao da se trgovcu mora naložiti da obešteti potrošača za razliku između onoga što je dobio u skladu s nepoštenom klauzulom i onoga što bi hipotetski bilo naplaćeno da je primijenjena zamjenska kamata? „

O prethodnim pitanjima

26 Prema čl. 99. Poslovnika Suda (Europske unije), kada se odgovor na pitanje za prethodno odlučivanje može jasno zaključiti iz sudske prakse ili kada odgovor na takvo pitanje ne ostavlja prostor za razumnu sumnju, Sud (Europske unije) može, u bilo koje vrijeme, na prijedlog suca izvjestitelja, nakon saslušanja glavnog odvjetnika, odlučiti da donese odluku putem obrazloženog rješenja.

27 U ovom predmetu mora se primijeniti ta odredba za rješenje prethodnog pitanja.

O prvom i drugom pitanju

28 Svojim prvim i drugim pitanjem, koje treba zajedno propitati, španjolski sud koji je uputio zahtjev u biti postavlja pitanje moraju li se čl. 5. Direktive 93/13 i zahtjev za transparentnošću ugovornih klauzula, u kontekstu ugovora o hipotekarnom kreditu, tumačiti u smislu da dopuštaju trgovcu da u takav ugovor ne uključi potpunu definiciju referentnog

indeksa koji se koristi za izračun promjenjive kamatne stope ili da potrošaču prije sklapanja predmetnog ugovora ne bude predočena informativna brošura koja prikazuje prethodno kretanje takve kamate, uz obrazloženje da su podaci koji se odnose na navedenu kamatu predmet službene objave.

29 S tim u vezi, iz točke 56. i toč. 3. iz obrazloženja iz španjolske presude u predmetu *Gómez del Moral Guasch* proizlazi da se čl. 5. Direktive 93/13 mora tumačiti u smislu da se, u svrhu ispunjenja potrebe za transparentnošću ugovorne klauzule kojom se utvrđuje promjenjiva kamatna stopa u okviru ugovora o hipotekarnom kreditu, predmetna klauzula ne samo da mora biti razumljiva na formalnoj i gramatičkoj razini, već i omogućiti prosječnom potrošaču, normalno obavještenom i razumno pažljivom i informiranom, ili u stanju da razumije konkretan postupak metode izračuna takve stope tako da procijeni, na temelju točnih i razumljivih kriterija, potencijalni učinak ekonomskih posljedica takve klauzule na svoje financijske obveze. Riječ je o posebno relevantnim činjenicama koje omogućuju domaćem sudu da donese valjanu procjenu u tom pogledu, a to su: prvo, činjenica da su glavni faktori koji se odnose na izračun te kamatne stope lako dostupni svakoj osobi koja razmišlja o uzimanju hipotekarnog kredita, zbog činjenice da je dostupna metoda izračuna navedene kamatne stope, i kao drugo, da su dostupne informacije o prethodnom kretanju indeksa na temelju kojeg se takva kamatna stopa izračunava.

30 Međutim, kao što proizlazi iz toč. 55. španjolske presude u predmetu *Gómez del Moral Guasch*, na sudu je koji je uputio zahtjev da utvrdi, u svjetlu elemenata iz obrazloženja danih u toj presudi, a posebno toč. 53. i 54., je li kod sklapanja ugovora o kojem je riječ u glavnom predmetu, bankarska institucija zaista ispunila sve obveze informiranja predviđene domaćim zakonskim propisima.

31 Zapravo, u kontekstu postupka iz čl. 267. Ugovora o funkcioniranju Europske unije koji se temelji na jasnom razdvajanju funkcija između domaćih sudova i Suda (Europske unije), jedino je domaći sud nadležan utvrditi i ocijeniti činjenice spora u glavnom predmetu i to samo za tumačenje i primjenu domaćeg prava (presuda od 9. srpnja 2020., *Raiffeisen Bank i BRD Groupe Société Générale*, C 698/18 i C 699/18, EU:C:2020:537, toč. 46.).

32 Dakle, kako je Sud (Europske unije) već istaknuo, u toč. 52. presude u predmetu *Gómez del Moral Guasch*, njegova se nadležnost ograničuje isključivo na tumačenje odredaba prava EU-a, u ovom slučaju Direktive 93/13 (vidi u tom smislu presudu od 21. ožujka 2013., *RWE Vertrieb*, C 92/11, EU:C:2013:180, toč. 48 i navedenu sudsku praksu), te je stoga samo na sudu koji je uputio zahtjev da izvrši provjere potrebne u tom pogledu s obzirom na sve relevantne činjenične elemente, uključujući oglašavanje i informacije koje pruža zajmodavac u kontekstu pregovora o ugovoru o kreditu (presuda od 30. travnja 2014., *Kásler i Káslerné Rábai*, C 26/13, EU:C :2014:282, toč. 74; od 26. veljače 2015., *Matei*, C 143/13, EU:C:2015:127, toč. 75, i od 20. rujna 2015., 2017., *Andriuc i drugi*, C 186/16, EU:C:2017:703, toč. 46).

33 Sukladno tome, također je na sudu koji je uputio zahtjev, koji jedini poznaje sve relevantne okolnosti spora u glavnom predmetu, da ocijeni sve te okolnosti kako bi utvrdio jesu li, uzimajući u obzir javno dostupne i raspoložive informacije ponuđene od trgovca, bile dostatne da je prosječni potrošač, normalno informiran i razumno pažljiv i oprezan, u stanju razumijeti praktični postupak metode izračuna RIHK španjolskih štedionica i na taj način

procijeniti, na temelju točnih i razumljivih kriterija, moguće značenje ekonomskih posljedica takve klauzule na svoje financijske obveze.

34 Prema tome treba odgovoriti na prvo i drugo pitanje tako da se čl. 5. Direktive 93/13 i nužnost za transparentnošću u pogledu ugovornih uvjeta kada je riječ o hipotekarnom kreditu, moraju tumačiti na način da dopuštaju da trgovac ne treba uključiti u takav ugovor potpunu definiciju referentnog indeksa koji se koristi za izračun promjenjive kamatne stope ili pružiti potrošaču, prije sklapanja takvog ugovora, informativnu brošuru koja daje uvid na prethodna kretanja takvog indeksa zbog činjenice da je informacija koja se odnosi na navedeni indeks predmet službene objave ukoliko je, s obzirom na elemente informacija koje su javno objavljene i kao takve dostupne, eventualno i od samog trgovca, tako da je prosječni potrošač, uobičajeno informiran i razumno pažljiv i oprezan, u stanju razumjeti konkretan postupak metode izračuna referentnog indeksa i na taj način procijeniti, na temelju točnih i razumljivih kriterija, moguće značenje ekonomskih posljedica takve klauzule na svoje financijske obveze.

O trećem pitanju

35 Svojim trećim pitanjem, sud koji je uputio zahtjev u biti želi saznati treba li se čl. 3., st. 1., čl. 4., st. 2. i čl. 5. Direktive 93/13. čiji je cilj utvrđivanje metode izračuna promjenjive kamatne stope u ugovoru o hipotekarnom kreditu tumačiti kako postupiti, ukoliko domaći sud procijeni da ugovorena klauzula o utvrđivanju načina izračuna promjenjive kamatne stope u ugovoru o hipotekarnom kreditu nije sastavljena na jasan i razumljiv način u smislu čl. 4., st. 2. ili čl. 5. predmetne Direktive, na tom je sudu, dakle, obveza da ispita je li takva klauzula „nepoštena“ u smislu čl. 3. st. 1. predmetne Direktive.

36 Odgovor na ovo pitanje može se zaključiti iz presude u predmetu Banco Primus od 26. siječnja 2017. (C 421/14, EU:C:2017:60). Iz toč. 3., st. 2. obrazloženja te presude proizlazi da se čl. 3., st. 1. i čl. 4. Direktive 93/13 moraju tumačiti tako da, budući da je domaći sud smatrao da je ugovorna klauzula koja se odnosi na metodu izračuna kamata primjenjivih na ugovor o hipotekarnom kreditu nije sastavljena na jasan i razumljiv način u smislu čl. 4., st. 2. predmetne Direktive, što u biti odgovara nužnosti o transparentnosti iz čl. 5. predmetne Direktive, na tom je sudu, dakle, da ispita je li takva klauzula „nepoštena“ u smislu čl. 3., st. 1. predmetne Direktive.

37 Prema tome sama činjenica da neka klauzula nije sastavljena na jasan i razumljiv način samo po sebi nije takve pravne naravi da je se smatra nepoštenom u smislu čl. 3., st. 1. Direktive 93/13.

38 U tom smislu, valja podsjetiti da se, u skladu s čl. 3., st. 1. Direktive 93/13, klauzula nekog ugovora zaključenog između trgovca i potrošača koji nije bio predmet pojedinačnog dogovora smatrat će se štetnim, unatoč pozivu na dobru vjeru, ukoliko za potrošača predstavlja značajnu neuravnoteženost između prava i obveza stranaka koje proizlaze iz takvog ugovora.

39 Na domaćem je sudu da utvrdi, uzimajući u obzir kriterije navedene u čl. 3., st. 1. i čl. 5. Direktive 93/13, zadovoljava li, s obzirom na posebne okolnosti slučaja, takva klauzula načelo dobre vjere, uravnoteženosti i transparentnosti propisane predmetnom Direktivom

(presuda od 26. ožujka 2019., Abanca Corporación Bancaria et Bankia, C 70/17 i C 179/17, EU:C:2019 :250, također toč. 50. kao i citirana sudska praksa).

40 Pozivajući se na načelo „dobre vjere” i „značajne neuravnoteženosti” na štetu potrošača u odnosu na prava i obveza strana koji proizlaze iz ugovora, čl. 3., st. 1. Direktive 93/13, istim se samo načelno definiraju elementi koji daju nepošten karakter ugovorenoj klauzuli o kojoj se nije pojedinačno dogovorilo (presuda od 14. ožujka 2013., Aziz, C 415/11, EU:C:2013:164, toč. 67. i sudska praksa).

41 Sud (Europske unije) stoga smatra, kako bi odlučio stvara li klauzula, štetna za potrošača, „značajnu neuravnoteženost” između prava i obveza strana potpisnica ugovora, da je potrebno posebno uzeti u obzir pravila koja se primjenjuju u domaćem zakonodavstvu u nedostatku sporazuma između stranaka po tom pitanju. Upravo takvom komparativnom analizom domaći sud će moći procijeniti stavlja li, u konačnici, i u kojoj mjeri ugovor potrošača u nepovoljnije pravno stanje u odnosu na stanje predviđeno domaćim pravnim okvirom na snazi. Ujedno, čini se relevantnim, u ovom slučaju, ispitati pravno stanje u kojem se predmetni potrošač nalazi s obzirom na sredstva kojima raspolaže po domaćim kriterijima s namjerom da izbjegne izdatke iz naslova nepoštenih uvjeta (presuda od 26. siječnja 2017., Banco Primus, C 421/14, EU:C:2017:60, toč. 59. i navedena sudska praksa).

42 Štoviše, uzimanje u obzir postojanja moguće „značajne neuravnoteženosti” ne može se ograničiti na ekonomsku procjenu čisto kvantitativne prirode, temeljenu na usporedbi, s jedne strane, ukupnog iznosa kredita koji je predmet ugovora i, s druge strane, troškova koji takvom klauzulom štete potrošača. Prema tome, značajna neuravnoteženost može proizaći iz same činjenice da je došlo do dovoljno ozbiljnog pravnog nesklada u kojem se našao potrošač kao stranka u predmetnom ugovoru prema važećem domaćim zakonskim odredbama, bilo u obliku ograničenja na sadržaj prava koja, prema ovim odredbama, proizlazi iz takvog ugovora ili nemogućnosti u ostvarivanju istih ili ukoliko ga optereti dodatnim obvezama, koje nisu predviđena domaćim zakonodavstvom (presuda od 3. listopada 2019., Kiss i CIB banka, C 621/17, EU:C:2019:820, toč. 51.).

43 Čl. 4., st. 1. Direktive 93/13 navodi da se nepoštenost ugovorne klauzule treba ocjenjivati uzimajući u obzir narav robe ili usluga koje su predmet predmetnog ugovora i svih okolnosti koje su pratile zaključenje predmetnog ugovora, kao i svih ostalih klauzula ugovora ili drugog ugovora o kojem ovisi.

44 Iz te odredbe kao i iz čl. 3. predmetne Direktive, kako to tumači Sud (Europske unije) proizlazi da se kod ocjene o nepoštenosti ugovorene klauzule mora uzeti u obzir datum zaključenja predmetnog ugovora (vidi u tom smislu presudu od 9. srpnja 2020., Ibercaja Banco, C 452/18, EU:C:2020:536, toč. 48.).

45 Upravo temeljem takvih okolnosti na sudu koji je uputio zahtjev treba da ocijeni je li sporna klauzula možda nepoštena.

46 Uzimajući u obzir prethodno navedeno, na treće pitanje mora se odgovoriti da se čl. 3., st. 1., čl. 4., st. 2. i čl. 5. Direktive 93/13. moraju tumačiti na način da, kada domaći sud smatra da ugovorna klauzula čija je svrha utvrditi metodu izračuna promjenjive kamatne stope u ugovoru o hipotekarnom kreditu nije sastavljena na jasan i razumljiv način, u smislu čl. 4.,

st. 2. ili čl. 5. predmetne Direktive, da je na sudu da ispita je li klauzula "nepoštena" u smislu čl. 3., st. 1. predmetne Direktive.

O četvrtom pitanju

47 Svojim četvrtim pitanjem, sud koji je uputio zahtjev u biti propituje treba li se čl. 6., st. 1. Direktive 93/13 tumačiti tako da zahtijeva od domaćeg suda da potrošaču ponudi izbor između, s jedne strane, izmjenom ugovora zamjenom ugovorne klauzule kojom se utvrđuje promjenjiva kamatna stopa kao nepoštenom, novom kamatnom stopom predviđenom zakonom kao nadomjestak i, s druge strane, mogućnost otkaza ugovora o hipotekarnom kreditu u cijelosti, ukoliko isti ne može opstati bez takve klauzule.

48 Odgovor na četvrto pitanje proizlazi iz toč. 53. do 55. presude u predmetu Dziubak od 3. listopada 2019. (C 260/18, EU:C:2019:819).

49 U predmetnom rješenju Suda (Europske unije) presuđeno je, s obzirom na obvezu domaćeg suda da, ako je potrebno i po službenoj dužnosti, poništi nepoštene klauzule u skladu s čl. 6, st. 1. Direktive 93/13 i da nije dužan poništiti predmetne klauzule ako potrošač, nakon što pučen od suda, ne želi osporiti nepoštenost sporne klauzule i njenu neobvezujuću narav, potvrdivši time svoju slobodnu i jasno izraženu volju u odnosu na predmetnu klauzulu (presuda od 3. listopada 2019., Dziubak, C 260/18, EU:C:2019:819, toč. 53.).

50 Time, Direktiva 93/13 ne ide toliko daleko da obvezuje sustav zaštite od korištenja trgovačkih nepoštenih klauzula uspostavljen Direktivom u korist potrošača. Slijedom toga, kada potrošač ne želi koristiti ovaj sustav zaštite, nema mjesta za njegovu primjenu (presuda od 3. listopada 2019., Dziubak, C 260/18, EU:C:2019:819, toč. 54.).

51 Analogno tome, u mjeri u kojoj se taj sustav zaštite od nepoštenih klauzula ne primjenjuje ako ga potrošač ne želi, isti mora a fortiori imati pravo biti protivan, u skladu s tim istim sustavom, zaštiti od štetnih posljedica uzrokovanih poništenjem ugovora u cjelini kada se ne želi pozvati na ovu zaštitu (presuda od 3. listopada 2019., Dziubak, C 260/18, EU:C:2019:819, toč. 55.).

52 Uvažavajući prethodno, odgovor na četvrto pitanje mora biti kako se čl. 6., st. 1. Direktive 93/13 tumači na način da nacionalni sud omogući potrošaču izbor između, s jedne strane, izmjene ugovora zamjenom ugovorne klauzule o promjenjivim kamatnim stopama smatranim nepoštenim dogovornom klauzulom s promjenjivom kamatnom stopom temeljem odredbe koja se poziva na zakonu utvrđenom indeksu kao nadomjesku i s druge strane, utvrđenja ništivosti ugovora o hipotekarnom kreditu u cijelosti, ukoliko isti ne može opstati bez takve klauzule.

O petom pitanju

53 Svojim petim pitanjem domaći sud u biti propituje trebaju li se čl. 6., st. 1. i čl. 7., st. 1. Direktive 93/13. tumačiti tako da onemogućuju ništavnost neke nepoštene klauzule koja utvrđuje referentni indeks za izračun promjenjive kamate na kredit, što, prema tome, nalaže domaćem sudu da, u skladu s rečenim u toč. 67. rješenja u predmetu Gómez del Moral Guasch, zamjeni takav indeks zakonskim indeksom, u nedostatku drugačijeg sporazuma

između strana ugovornica, poglavito kada su ova dva indeksa utvrđena metodom izračuna ekvivalentne razine složenosti i kada je u domaćem zakonodavstvu predviđena takva zamjena izvanparničnim postupkom čija je namjera održati uravnoteženost obveza između stranaka.

54 U vezi s toč. 67. rješenja u predmetu *Gómez del Moral Guasch*, kao i s toč. 4. obrazloženja u tom rješenju, Sud (Europske unije) presudio je da se čl. 6., st. 1. i čl. 7., st. 1. Direktive 93/13. moraju tumačiti tako da nisu u protuslovlju u slučaju ništavnosti nepoštene ugovorne klauzule kojom se utvrđuje referentni indeks za izračun promjenjive kamate na kredit, te, prema tome, na domaćem je sudu za zamjeni takvu kamatnu stopu zakonskom kamatnom stopom, koja će se primjenjivati do postizanja drugačijeg sporazuma između ugovornih strana, pod uvjetom da predmetni ugovor o hipotekarnom kreditu ne može opstati u slučaju dokinuća navedene štetne klauzule, zbog čeka bi raskid takvog ugovora u cijelosti izložio potrošača posebno štetnim posljedicama.

55 U tom smislu važno je podsjetiti da, prvo, čl. 1., st. 2. Direktive 93/13 isključuje iz svog opsega primjene ugovorne klauzule koje proizlaze iz „obvezatnih zakonskih ili podzakonskih odredbi“, izraz koji, u duhu trinaeste točke iz uvoda Direktive, obuhvaća ne samo odredbe domaćeg prava koje se primjenjuju između ugovornih strana neovisno o njihovom izboru, već i one koje su navedene kao nadomjestak, odnosno koje se primjenjuju u nedostatku drugačijeg dogovora između stranaka (vidi u tom smislu rješenja od 26. ožujka 2020., *Mikrokasa i Revenue Niestandardyzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamkniyty*, C 779/18, EU:C:2020: 236, točke 2. srpnja i 20. srpnja 2020. od 20. do 20. Transilvanija, C 81/19, EU:C:2020:532, toč. 23. do 25. i 28.).

56 Prema tome, u mjeri u kojoj sud koji je uputio zahtjev potvrdi da se *IRPH Entidades* (referentni indeks na temelju hipotekarnih kredita koji su odobrile sve španjolske kreditne institucije) temelji na odredbi domaćeg prava koji ima rezidualni karakter u smislu sudske prakse, taj indeks predstavlja izuzeće predviđeno čl. 1., st. 2. Direktive 93/13 te stoga nije obuhvaćen područjem primjene iz Direktive (vidi po analogiji rješenje od 9. srpnja 2020., *Banca Transilvania*, C 81/19, EU: C:2020:532, toč. 31. i 37.).

57 Ugovorna klauzula koja uključuje takav indeks ne bi se stoga mogla provjeravati kao navodno štetna, kada već kao takva odražava uravnoteženost između svih prava i obveza strana u određenim ugovorima koje je utvrdio sam domaći zakonodavac (vidi u tom smislu rješenje od 9. srpnja 2020., *Banca Transilvania*, C 81/19, EU:C:2020:532, toč. 27.).

58 Shodno prethodnom, odgovor na peto pitanje mora se po čl., 6., st. 1. i čl. 7., st. 1. Direktive 93/13 razumjeti u smislu odredbi iz čl. 1., st. 2. predmetne Direktive i tumačiti da ne isključuje mogućnost da domaći sud, u slučaju ništavnosti nepoštene klauzule kojom se utvrđuje referentni indeks za izračun promjenjive kamate na kredit, shodno rečenom u toč. 67. rješenja u predmetu *Gómez del Moral Guasch*, zamijeni takav indeks zakonskim indeksom, primjenjivim u nedostatku drugačijeg sporazuma između strana ugovornica, kada su ta dva indeksa određena metodom izračuna ekvivalentne razine složenosti i ukoliko domaće zakonodavstvo predviđa takvu zamjenu izvanparničnim postupkom čime se održava uravnoteženost obveza između stranaka pod uvjetom da zamjenski indeks zapravo odražava zamjensku odredbu u domaćem zakonodavstvu..

O šestom pitanju

59 Svojim šestim pitanjem, sud koji je uputio zahtjev u biti propitkuje treba li se čl. 6., st. 1. Direktive 93/13 tumačiti tako da, u slučaju u kojem je ugovor sklopljen između trgovca i potrošača da isti ne može opstati nakon dokinuća nepoštene klauzule i raskida ugovora u cijelosti čime se potrošač izlaže posebno štetnim posljedicama, u takvim okolnostima domaći sud može ispraviti ništetnost takve klauzule tako što će posegnuti za zamjenskom odredbom iz arsenala domaćeg zakonodavstva, primjenom kamatne stope sa zamjenskim indeksom utvrđenim danom zamjene ili danom sklapanja ugovora.

60 Sud koji je uputio zahtjev navodi da je u prvom slučaju na banci da izvrši povrat svih kamata primljenih do trenutka zamjene, dok je u drugom slučaju banka odgovorna za razliku između onoga što je primljeno po RIHK utvrđenom od španjolskih štedionica i onoga što bi bilo primljeno da se primijenio zamjenski indeks.

61 U tom pogledu, kako je Sud (Europske unije) utvrdio u toč. 58. i 59. rješenja u predmetu *Gómez del Moral Guasch* sukladno čl. 6., st. 1. Direktive 93/13, domaći je sud dužan poništiti primjenu štetne klauzule čime se ukida obveza na štetu potrošača, osim ako je potrošač protivan. S druge strane, ova je odredba u proturječju s domaćim zakonodavstvom koje dopušta domaćem sudu, kada utvrdi ništavost nepoštene klauzule u ugovoru sklopljenom između trgovca i potrošača, da preinači navedeni ugovor izmjenom sadržaja sporne klauzule.

62 U tom smislu, ukoliko bi domaći sud htio preinačiti sadržaj nepoštenih klauzula koje se pojavljuju u takvim ugovorima, takva bi praksa vjerojatno potkopala ostvarenje dugoročnog cilja iz čl. 7. Direktive 93./13. To bi, naime, poništilo odvrćajući učinak na trgovce koji bi ustrajno i jednostavno nastavili primjenjivati takve nepoštene klauzule prema potrošačima tako da bi i dalje bili u iskušenju primjenjivati takve štetne klauzule, znajući da, čak ako budu i poništene, ugovor bi ipak mogao biti izmijenjen, u mjeri u kojoj je to potrebno, od strane domaćih sudova, čime bi se zajamčili probici samim trgovcima (presuda od 14. lipnja 2012., *Banco Español de Crédito*, C 618/10, EU:C:2012:349, toč. 69).

63 Međutim, Sud (Europske unije) već je donio odluku kako, u slučaju u kojem ugovor sklopljen između trgovca i potrošača, isti ne može opstati nakon ukidanja nepoštene klauzule, čl. 6. st. 1. Direktive 93/13 ne osporava pravo domaćem sudu, primjenjujući opća načela o ugovorima, da zamijeni nepoštenu klauzulu nekom drugom odredbom iz domaćeg zakonodavstva kada bi u slučaju poništenja nepoštene klauzule to obvezalo domaći sud da poništi takav ugovor u cijelosti, čime bi se potrošač izložio posebno štetnim posljedicama i time bio kažnjen (vidi u tom smislu presuda od 30. travnja 2014., *Kásler i Káslerné Rábai*, C 26/13, EU:C:2014:282, toč. 80. do 84; od 26. ožujka 2019., *Abanca Corporación Bancaria i Bankia*, C 70/17 i C 179/17, EU:C:2019:250, toč. 56. i 64., kao i od 3. listopada 2019., *Dziubak*, C 260/18, EU:C:2019:819,

64 Upravo u takvim okolnostima, kao što je je to naznačeno u čl. 6., st. 1. Direktive 93/13, dopušta se domaćem sudu, primjenom načela ugovornog prava, zamijeniti štetnu klauzulu nekom drugom odredbom iz domaćeg zakonodavstva.

65 Dakle, u takvom slučaju i pod takvim uvjetima, zamjena nepoštene klauzule drugačijom, kao što je vidljivo iz trinaeste točke iz obrazloženja Direktive 93/13, ukoliko ista ne sadrži nepoštene klauzule omogućuje da ugovor ostane valjan uz dokinuće štetne klauzule i time obvezujući za strane ugovornice što je konačno i smisao Direktive 93/13.

66 Dakle, zamjena nepoštene klauzule zamjenskom odredbom iz domaćeg zakonodavstva u skladu je s namjerom izrečenom u čl. 6., st. 1. Direktive 93/13 budući da, prema ustaljenoj sudskoj praksi, ta odredba teži zamijeniti formalnu uravnoteženost koju ugovor uspostavlja između prava i obveza ugovornih strana u stvarnu uravnoteženost koja će jamčiti jednakost između strana potpisnica, čime se ne poništavaju svi ugovori koji sadrže štetne klauzule (vidi u tom smislu posebice presudu od 15. ožujka 2012., Pereničová i Perenič, C. 453/10, EU:C:2012:144, toč. 31. i od 14. lipnja 2012., Banco Español de Crédito, C 618/10, EU:C: 2012:349, toč. 40. i navedena sudska praksa).

67 Dakle, u ovom slučaju, pretpostavka na kojoj se temelji šesto pitanje je upravo to da predmetni ugovor o hipotekarnom kreditu ne može opstati bez sporne klauzule kojom se utvrđuje promjenjiva kamatna stopa i utvrđuje naknada za kredit. S ovakvom pretpostavkom bilo bi proturječno smatrati da je predmetni ugovor o hipotekarnom kreditu mogao, tijekom cijelog razdoblja koje je prethodilo usvajanju zamjenske kamate 2013. godine proizvoditi svoje učinke a da kredit nije donosio kamate. Izmjena kamatne stope u duhu gore navedene sudske prakse podrazumijeva, dakle, preinaku nepoštene klauzule zamjenskom odredbom iz domaćeg zakonodavstva od dana sklapanja ugovora.

68 U svjetlu prethodno navedenog, odgovor na šesto pitanje je kako se čl. 6., st 1. Direktive 93/13 mora tumačiti tako da, kada ugovor sklopljen između trgovca i potrošača ne može opstati nakon ukidanja štetne klauzule i kada je u cijelosti poništen ugovor čime se potrošač izlaže osobito štetnim posljedicama, domaći sud može ništavost ove klauzule nadomjestiti zamjenskom odredbom iz nacionalnog prava s tim da se primjena kamatne stope obračunate temeljem zamjenske kamatne stope mora primijeniti od dana sklapanja ugovora.

O troškovima

69 Budući da je postupak, što se tiče glavnog predmeta, vodi pred sudom koji je podnio zahtjev za tumačenjem, na istom je obveza da odluči o troškovima. Troškovi nastali podnošenjem zahtjeva za očitovanjem Suda (Europske unije), osim onih navedenih stranaka, ne mogu se nadoknaditi.

Sud (Europske unije) (Deveto vijeće) temeljem iznesenog obrazloženja donosi svoj pravorijek:

1) Čl. 5. Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim klauzulama u ugovorima sklopljenim s potrošačima i zahtjevu o transparentnosti ugovornih klauzula kod hipotekarnog kredita, moraju se tumačiti kao dopuštenje trgovcu da ne uključi u takav ugovor potpunu definiciju referentnog indeksa koji se koristi za izračun promjenjive kamatne stope ili ne ponudi potrošaču, prije sklapanja takvog ugovora, informativnu brošuru koja prikazuje prethodna kretanja takvog indeksa, smatrajući da su informacije koje se odnose na navedeni indeks predmet službene objave, i prema tome javno dostupne i na raspolaganju, kao i informacije koje, po potrebi, pruža i sâm trgovac, tako da prosječni potrošač, uobičajeno informiran i razumno pažljiv i oprezan, može biti u stanju razumjeti konkretan način metode izračuna referentnog indeksa i na taj način procijeniti, na temelju točnih i razumljivih kriterija, moguće učinke ekonomskih posljedica takve klauzule na svoje financijske obveze.

2) Čl. 3., st. 1., čl. 4., st. 2. i čl. 5. Direktive 93/13 moraju se tumačiti tako, kada već domaći sud smatra da je cilj ugovorne klauzule određivanje metode izračuna promjenjive

kamatne stope u ugovoru o hipotekarnom kreditu, a da ista nije sastavljena na jasan i razumljiv način u smislu čl. 4., st. 2. ili čl. 5. predmetne Direktive, na tom je sudu obveza ispitati je li takva klauzula „nepoštena“ u smislu čl. 3., st. 1. predmetne Direktive.

3) Čl. 6., st. 1. Direktive 93/13 mora se tumačiti tako da se nalaže domaćem sudu da se potrošaču ponudi izbor između, s jedne strane, preinaka ugovora s klauzulom kojom se utvrđuje promjenjiva kamatna stopa koja se smatra štetnom i njenom zamjenom drugim indeksom određenim zamjenskom odredbom iz postojećeg zakonskog okvira i s druge strane, poništenje ugovora o hipotekarnom kreditu u cijelosti ukoliko isti ne može opstati bez takve klauzule.

4) Odredbe iz čl. 6. st. 1. i čl. 7., st. 1. Direktive 93/13, treba tumačiti shodno čl. 1., st. 2. predmetne Direktive, na način da „nisu proturječne“, u slučaju ništetnosti nepoštena klauzule kojom se utvrđuje referentni indeks za izračun varijabilne kamate na kredit, kada domaći sud, u skladu s odredbama iz toč. 67. presude od 3. ožujka 2020. u predmetu Gómez del Moral Guasch (C 125/18, EU:C:2020:138) zamijeni takav indeks zakonskim indeksom u nedostatku drugačijeg sporazuma između strana ugovornica, kada su ta dva indeksa određena metodom izračuna ekvivalentne razine složenosti i kada domaćem zakonodavstvu postoji odredba o takvoj zamjeni izvanparničnim postupkom čime se održava uravnoteženost pravâ između stranaka pod uvjetom da je zamjenski indeks stvarno sukladan nekoj drugoj odredbi iz arsenala domaćeg zakonodavstva.

5) Čl. 6., st. 1. Direktive 93/13 mora se tumačiti tako da, kada ugovor sklopljen između trgovca i potrošača ne može opstati nakon dokućuća nepoštena klauzule i kada raskid ugovora u cijelosti izlaže potrošača osobito štetnim posljedicama, na domaćem je sudu da ispravi ništetnost takve klauzule tako što će je zamijeniti nekom drugom odredbom iz domaćeg prava čija će se kamatna stopa primjenjivati od dana potpisa ugovora.

(Slijede potpisi)

Ja, prof. dr. sc. Stjepan Lapenda, stalni sudski tumač za francuski jezik, ponovo imenovan rješenjem Županijskog suda u Splitu od 18. siječnja 2020. pod ur. br. 4 Su-38/2020, potvrđujem da je ovaj prijevod na hrvatskom jeziku istovjetan svom izvorniku na francuskom jeziku.

Br. 1/22

Split, 27. lipnja 2022.

Stjepan Lapenda